

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ:
РЕАЛІЇ, ПРОБЛЕМИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Житомир - 2014

**КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
ЖИТОМІРСЬКА ФІЛІЯ**

**МАТЕРІАЛИ
VIII Міжнародної науково-практичної конференції**

**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: РЕАЛІЇ, ПРОБЛЕМИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

17 – 18 травня 2014 року

Житомир – 2014

**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ:
реалії, проблеми, перспективи**

ББК 60.032.2-08
К 64
УДК 316.42.06912

*Друкується за рішенням засідання
Вченої Ради Київського Інституту бізнесу та технологій
(протокол № 7 від 07.04.2014 року)*

Рецензенти:

*Куценко В.І., доктор економічних наук, професор
Ходаківський Є.І., доктор економічних наук, професор
Яковлева О.В., доктор філософських наук, доцент*

**Конкурентоспроможність в умовах глобалізації: реалії проблеми та
К64 перспективи: Матеріали восьмої міжнародної науково-практичної конференції / За ред. Саух І.В. – Житомир: Вид-во ЖФ КІБТГ, 2014. – 144 с.**

60.032.2-08

©Київський інститут бізнесу та технологій

УДК 158

С.М. Дмитрієва,

завідувачка кафедри загальної, вікової

та педагогічної психології, к.психол.н., доцент

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

І.М.Левчук,

студентка 2-го курсу

(Житомирський державний університет імені Івана Франка, ФПДО)

ТВОРЧІ ЗДІБНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЯК УМОВА ЇЇ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ

Постановка проблеми. Останніми роками в психологічній науковій літературі багато матеріалів присвячено проблематиці виявлення та розвитку творчих здібностей як дітей, так і дорослих. Одним із найважливіших завдань психологічної науки на сучасному етапі розвитку є вирішення проблеми формування творчої особистості, адже формування у людей творчого способу мислення є соціальною необхідністю. Нові умови і перспективи розвитку суспільства, загальні тенденції науково-технічного й економічного прогресу висувають все нові й нові вимоги до підготовки підростаючого покоління, що стане в майбутньому запорукою успішного існування людської спільноти.

У наш час люди все більше усвідомлюють, що саме творчість є найважливішою складовою особистого щастя і професійного успіху. Творчі люди постійно йдуть уперед в роботі – відкривають підприємства, щось вигадують, будують, живуть повноцінним життям, зустрічаються з цікавими людьми, стають лідерами, бо знають, як вирішувати проблеми, як заряджати енергією інших.

Потреби соціального прогресу і науково-технічної революції, зростання складності і масштабності завдань, які розв'язуються суспільством, стимулюють дослідження творчості, виявлення її закономірностей, розробку методології і теорії творчості, методики підготовки творчих кадрів, обдарованих працівників у різних галузях, які мають інтелектуальну готовність до розв'язання нових і складних проблем.

На жаль, більшість людей упевнена, що здатність творити – вроджена і її не можна розвинути. Зі старшої школи на творчість починають дивитись, як на щось другорядне, на що вже бракує і часу, і сили. Тому слід увагу приділити розвитку творчих здібностей саме у підлітковому віці, коли дітям властивий потяг до самопізнання, розуміння своєї унікальності та неповторності.

Одна з проблем полягає також і в тому, що в реальних життєвих умовах педагоги приділяють увагу лише тим творчим підліткам, які вже змогли в чомусь себе проявити, певною мірою реалізувати, актуалізувати свої природні можливості.

Творчі підлітки найбільш чутливі до неадекватних оцінок, несправедливих і негативних впливів зі сторони дорослих та ровесників.

49

Найбільш негативний вплив групи ровесників на обдарованих і творчих підлітків виявляється у прагненні привести їх до «середнього» рівня, зробити їх схожими на всіх інших. Таким підліткам необхідна кваліфікована консультація і допомога психолога.

Слід звернути увагу на те, що іноді не тільки позитивні емоції, але й переживання невдач, загострена емоційна реакція на виникаючу суперечність самооцінки і об'єктивних результатів діяльності може виступати важливим стимулом для серйозних занять, в яких і розвиваються здібності.

Проблема формування творчих здібностей у підлітковому віці є принципово значимою для розв'язання питань, пов'язаних з інтелектуальним

розвитком підлітка зокрема і особистості в цілому, є досить актуальною, що і зумовило вибір теми нашого дослідження.

Мета статті - дослідити рівень розвитку творчих здібностей у підлітковому віці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема творчості хвилює як вітчизняних, так і закордонних психологів вже давно. Однак пік вивчення цієї проблеми наступив у першій третині ХХ ст. Досить перерахувати авторів, що опублікували в цей період свої роботи. Це Е. Рибо (1901) і А. Пуанкарі (1910) – за рубежем, Д. Н. Овсяніко-Куликовський (1902), Б. А. Лезін (1907, 1927), П.К. Енгельмейер (1910), А. М. Євлахов (1910, 1912, 1929), І. А. Затуленьєв (1915), П. І. Вальден (1916), А. М. Бліх (1920), И. И. Лапшин (1922), В. Л. Омелянський (1922, 1923), А. Г. Горнфельд (1923), С. О. Грузенберг (1923, 1924), В. Я. Курбатов (1923), Ф. Ю. Левинсон-Лессінг (1923), В. М. Бехтерєв (1924), П. І. Коропів (1926), Г. І. Маркелов (1926), А.П. Нечаєв (1929), П. М. Якобсон (1934), В. П. Полонський (1934) – вітчизняні вчені. Проблема творчості привернула увагу й фізіолога В. В. Савича (1921, 1922, 1923), що розглядав творчість як утворення нових умовних рефлексів за допомогою раніше створених зв'язків, а питання про обдарованість як вищий прояв творчості - В. Освальда (1910). В основному ці роботи були присвячені або природно-філософському осмисленню ролі творчості як механізму розвитку природи й людства, або науковій і технічній творчості, і, як відзначає Я. А. Пономарьов (1976), обумовлені вони були не потребами суспільства в керуванні творчістю, а допитливістю окремих дослідників. Потім аж до середини ХХ ст. дослідженням творчості не надавалося істотного значення. Науково-технічна революція, що відбулася в середині ХХ ст., дала поштовх вивченню психологами закономірностей творчості в науці, що перетворилась у продуктивну силу, що істотно впливає на економіку. На порядку денному встало питання про пошук людей, здатних до наукової й технічної творчості. Це породило в 1950-х рр., насамперед у США, численні дослідження, спрямовані на пошук критеріїв творчих

здібностей, у якості яких виступила креативність, шляхів її розвитку й на виявлення творчих особистостей (креативів). Всі ці аспекти можна об'єднати в проблему керування творчістю.

На даний час особлива увага приділяється розробці концепції дитячої обдарованості та творчим здібностям і системи психолого-педагогічних методів роботи з обдарованими дітьми. Важливу роль у розробці цієї концепції відіграли праці А.В. Брушлинського, Д.Б. Богоявленської, Н.С. Лейтеса, В.О. Моляко, О.М. Матюшкіна, В.Е. Чудновського, В.С. Юркевич, М.А. Холодної [2].

«Здібність» – одне з найбільш загальних психологічних понять. У вітчизняній психології багато авторів давали йому розгорнуті визначення. Зокрема, С.Л. Рубінштейн розумів під здібностями «...складне синтетичне утворення, яке включає в себе цілий ряд даних, без яких людина не була б здатною до певної конкретної діяльності, і властивостей, які лише у процесі певним чином організованої діяльності виробляються» [11; 45].

Б.М. Теплов, підкреслюючи, що при визначенні основних понять вчення про обдарованість найзручніше виходити із поняття «здібність», виділив ознаки здібностей, які і були покладені в основу визначення, яке найчастіше використовується спеціалістами:

1) здібності – це індивідуально-психологічні особливості, які відрізняють одну людину від іншої;

2) здібності – це лише ті особливості, які стосуються успішності виконання діяльності чи декількох діяльностей;

3) здібності не зводяться до знань, вмінь і навичок, які вже вироблені у людини, хоча і обумовлюють легкість і швидкість їх набуття [2].

Найбільш детально питання про психічну сутність здібностей розглядається у роботах В.Д. Шадрікова. Він дійшов висновку, що поняття «здібність» є психологічною конкретизацією категорії властивості. За В.Д. Шадріковим, найбільш загальним поняттям, яке описує психологічну реальність, є поняття психічної функціональної системи, процес

функціонування якої (психічний процес) забезпечує досягнення деякого корисного результату.

Звідси «...здібності можна визначити як властивості функціональних систем, які реалізують окремі психічні функції, що мають індивідуальну міру вираженості, яка виявляється в успішності і якісній своєрідності засвоєння і реалізації окремих психічних функцій. При визначенні індивідуальної міри вираженості здібностей доцільно дотримуватись тих же параметрів, що і при характеристиці будь-якої діяльності

50

(продуктивності, якості і надійності щодо функції, яка розглядається» [13; 11].

Д.К. Завалішина розрізняє спеціальні і загальні здібності та пов'язує загальні здібності з більш загальними умовами провідних форм людської діяльності, а спеціальні – з окремими видами діяльності [5]. Тим самим знову проводиться лінія «діяльнісної редукції»: здібності конституюються не за видами психічних функціональних систем, а за видами діяльності [2].

В.М. Дружинін висловлює припущення, що здібності пов'язані з певними загальними сторонами функціонування психіки, які виявляються не у конкретних діяльностях чи групах діяльностей, а у загальних формах зовнішньої активності (поведінки) людини [3] .

Він виділяє комунікативні, регуляторні та пізнавальні здібності у відповідності з трьома функціями психіки (комунікативною, регуляторною та пізнавальною), які виділяв Б.Ф. Ломов [9] .

Більшість учених схильні вважати, що творчий потенціал людини, про який судять в основному по творчій продуктивності, вичерпується на четвертому-п'ятому десятиріччі життя. Наприклад, Р. Вудвортс писав, що старими людьми зроблена лише незначна кількість відкриттів, а людьми середнього віку – порівняно невелика й, що період від 20 до 40 років найбільш сприятливий для відкриттів [6;39]. Разом з тим вчені та психологи

вказують, що важливим періодом для визначення та розвитку творчих здібностей є підлітковий вік.

Підлітковий вік є сензитивним періодом для розвитку творчих здібностей. Підлітки прагнуть до самовдосконалення, незалежності, відмови від стереотипів, однак недостатній життєвий досвід, неадекватні судження про те, що відбувається, піддають підлітка випадковим впливам [12].

Творчість означає насамперед особливий склад розуму, особливу якість розумових процесів. При цьому встановлено, що ніяке абстрактне пізнання не може бути продуктивним у повному відриві від чуттєвого. Важливе значення в процесі творчості – у будь-якій галузі діяльності – мають увага, інтуїція, неусвідомлювані компоненти розумової активності. Деякі дослідники звертали увагу на те, що народження нової ідеї пов'язане з «бічним» мисленням, тобто досягається ніби зненацька, саме собою [8].

Креативність – одна з найважливіших характеристик обдарованості. Виявлено, що з віком розвиток креативності проходить як мінімум дві фази (Д. Б. Богоявленська, Л. С. Виготський, В. Н. Дружинін, М. О. Олехнович, Н. Б. Шумакова, В.С. Юркевич).

Перша фаза. Розвивається «первинна» креативність як загальна творча здатність, неспеціалізована до якої-небудь сфери життєдіяльності. Сензитивний період цього процесу – 3-5 років, де виявляється у цей час літературна й художня творчість дітей.

Друга фаза. У віці 13-20 років виникає «спеціалізована» креативність, тобто здатність до творчості в певній сфері діяльності як доповнення й альтернатива «первинної», недиференційованої креативності. На цьому етапі особливої значимості набуває підтримка родини й однолітків. Ця креативність, як відзначає М. О. Олехнович, стосується певного типу мислення, що поступово формується в ході розвитку особистості. Друга фаза у багатьох суб'єктів закінчується відкиданням наслідування й переходом до оригінальної творчості.

За Дружиніним, питання про чинники, що впливають на прояв і розвиток креативності в другий сензитивний період її розвитку (за Торренсом– в 12-13 років) є складним. Він підкреслював, що у цьому віці дорослі мають справу з особистістю вже багато в чому сформованою, яка акумулювала різні соціокультурні впливи й переробила їх у певну, хоча й нестійку систему відносин зі світом [3].

У підлітків активно розвивається уява. За Виготським, уява починає дозрівати в міру наближення до зрілості. Виготський говорить про те, що існує тісний зв'язок між статевим дозріванням і розвитком уяви. У підлітка узагальнюється його накопичений досвід, визрівають постійні інтереси, одержує остаточне оформлення діяльність його уяви на тлі загального дозрівання.

У підлітковому віці уява перетворюється із суб'єктивної в об'єктивну. Причина цього з фізіологічної позиції – утворення дорослого організму й дорослого мозку, а із психологічної – антагонізм між «суб'єктивністю уяви й об'єктивністю розумових процесів», тобто «нестійкістю й стійкістю розуму». Як і сам критичний вік, уява в цей період характеризується зламом, руйнуванням і пошуком нової рівноваги. Прояви діяльності уяви дитячого віку згортаються під впливом критичного ставлення до продуктів цієї діяльності: більшість підлітків перестає малювати, у них пропадає інтерес до наївних ігор більш раннього віку, фантастичних казок і розповідей. Натомість формою діяльності уяви стає літературна творчість – створення віршів і розповідей, що стимулюється сильним підйомом суб'єктивних переживань, формуванням свого внутрішнього світу, і згодом також занепадає під впливом того ж критичного ставлення. Таким чином, критичну фазу характеризує підйом і глибоке перетворення уяви [1].

Психологічним змістом протиставлення «вже не діти – ще не дорослі» є зрості, у порівнянні з молодшими школярами, характеристики основних психічних процесів, якостей та властивостей і водночас низький, у

порівнянні з дорослими, рівень соціального розвитку, насамперед, якостей, пов'язаних з довільною регуляцією у сфері соціальних стосунків і відповідальністю за прийняті рішення і власні вчинки.

Лише зріла особистість може бути достатньо автономною при виборі та реалізації своїх життєвих цілей. У підлітковому віці, особливо на ранніх його етапах, мотивація у значній мірі є соціально детермінованою. Звідси випливає необхідність постановки ряду питань, які стосуються закономірностей переорієнтації підлітків із зовнішньої на внутрішню мотивацію, якої, безумовно, потребує творча діяльність. З іншого боку, саме у підлітковому віці при дослідженні процесів творчості слід звертати увагу не лише на особливості творчої особистості, а й на особливості розвитку цієї особистості у соціальній групі, особливості групових норм та цінностей [4].

Відбуваються зміни і в інтелектуальній сфері, що виражаються передусім у розвитку абстрактного мислення, тобто у зміні співвідношень між конкретно-образним та абстрактним мисленням на користь останнього, в формуванні понятійного мислення. Таке мислення (теоретичне, рефлексивне) характерне передусім для юнацького віку, але починає розвиватись уже у молодших підлітків. У цьому віці відбувається інтенсивний розвиток логічного мислення (стадія формальних операцій, за Ж. Піаже), що визначальним чином впливає на всі інші пізнавальні процеси та інтелект у цілому. Суттєві зрушення відбуваються і в розвитку самосвідомості, відбувається активне становлення особистості. Усе це в комплексі є гарною базою для розвитку креативних здібностей.

Важлива особливість цього віку – формування активного, самостійного, творчого мислення [7].

Отже, нами було теоретично проаналізовано проблему творчих здібностей, підлітків зокрема, з'ясовано поняття творчості, вікових психологічних особливості творчих здібностей учнів підліткового віку та частково викладено аналіз у наукових джерелах проблеми творчості підлітків.

Виявлення учнів середнього шкільного віку, які володіють творчими здібностями, являє собою складну багатоаспектну проблему, тому для досягнення мети нашого емпіричного дослідження були підібрані методики щодо виявлення творчих здібностей підлітків. Основними методами дослідження виступили методики: дослідження творчої уяви «Три слова» та «Дослідження індивідуальних особливостей уяви», мета яких полягає в оцінці особливостей творчої уяви і визначенні рівня складності уяви, ступеня її гнучкості та оригінальності. Опитувальник особистісної схильності до творчості Г. Девіса та тест визначення ступеня сформованості творчих здібностей має на меті виявлення рівня особистісної креативності [2]. Використовувались також методика «Анаграми» (модифікація тесту Г. Айзенка Н.А.Головань) для визначення рівня розвитку творчих компонентів мислення (гнучкості мислення), тест Гілфорда, спрямований на визначення рівня розвитку креативності особистості, методика творчого візуального мислення Е.П. Торренса, метою якої є виявлення деяких особливостей візуального мислення (конструктивної активності, оригінальності, обсягу, категоріальної гнучкості) [2].

В нашому експерименті взяло участь 20 учнів 8-го класу 23 гімназії м. Житомира. Учням було запропоновано на окремих бланках або чистих аркушах намалювати чи домалювати прості графічні структури або ж виконати певне завдання, що передбачалось у чіткій інструкції.

Методики проводились у груповому варіанті. При тестуванні враховувалось, що творчі здібності виявляються повною мірою лише у х умовах. Несприятливі функціональні стани, недостатньо доброзичлива атмосфера тестування знижують результати прояву необхідних психологічних особливостей.

В ході аналізу результатів дослідження можна стверджувати, що в даній групі досліджуваних є підлітки з загальними творчими здібностями, але вони складають відносно невелику кількість.

Зокрема, аналізуючи методику «Дослідження індивідуальних особливостей уяви» слід зазначити, що високий рівень складності образів уяви діагностовано в 3-х учнів (15%), низький – в 6 учнів (30%). Високий рівень гнучкості – в 12 учнів (60%), низький – у 6 осіб (30%). Низький ступінь стереотипності – в 5 учнів (25%), високий – в 9 учнів (45%), при цьому у жодного дослідженого не було малюнків на нетиповий сюжет, тому всі малюнки мали певний ступінь стереотипності. Це свідчить про те, що доцільно включати у навчальний процес завдання на розвиток оригінальності та складності образів уяви.

Дослідження розвитку вербального компоненту творчої уяви за методикою «Три слова» показало, що цей параметр у підлітків знаходиться на достатньому ступені розвитку, але разом з тим потребує певного покращення та розвитку.

Опитувальник особистісної схильності до творчості Г. Девіса та тест визначення ступеня сформованості творчих здібностей показав безпосередню адекватну оцінку своїх творчих можливостей, що відповідає дійсності.

52

Також показники за різними методиками вказують про їхню неоднорідність. Серед даних досліджуваних немає високих показників за всіма критеріями дослідження, так, наприклад, якщо в обстежуваних високо розвинена уява за методикою «Три слова», то низькою є гнучкість мислення за методикою «Анаграми» та навпаки.

Дослідження за методикою Торренса дозволило спостерігати за різноплановістю або однотипністю малюнків підлітків та ідей, зображених в них, що свідчить про відсутність або наявність оригінальності творчого мислення, здатність до висування нових, неочевидних ідей або банальних та твердо встановлених. Показники оригінальності виявляють невисокий ступінь нестандартності генерування ідей, що говорить про недостатній рівень креативного мислення підлітків.

Висновки. Таким чином, на жаль, високих показників творчих здібностей за даними методиками ми не спостерігаємо, тому вважаємо

доцільним рекомендувати розвивати творчий потенціал даних підлітків, насамперед, креативність та нестандартне мислення, що й буде свідчити про самовираження підлітків, можливості застосовувати свої свіжі та оригінальні ідеї та наявність у них творчих можливостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Выготский Л.С. Собрание сочинений В 6-ти т. – Т. 4. Детская психология / Под ред. Д. Б. Эльконина. – М.: Педагогика, 1984. – 432 с.
2. Дмитрієва С.М., Гаврилова Н.В. Методи дослідження творчих здібностей школярів: Посібник-практикум. – Житомир, 2002. - 40 с.
3. Дружинин В.Н. Психология общих способностей. – СПб: Издательство «Питер», 2000. – 368 с.
4. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – 320 с.
5. Завалишина Д.Н. Психологическая структура способностей // Развитие и диагностика способностей. – М.: Наука, 1991. – 440 с.
6. Ильин Е.П. Психология творчества, креативности, одаренности. – СПб.: Питер, 2009 – 448с.
7. Коваль Т. В. Одаренный ребенок нуждается в дискомфорте : Практический опыт педагогической работы с одаренными детьми / Т. В. Коваль // Лицейское и гимназическое образование. – 1999. – № 6. – С. 14–68.
8. Лейтес Н.С. Проблема общих способностей в возрастном аспекте // Вопросы психологии. – 1969. – № 2. – С. 15-23.
9. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии. – М.: Наука, 1984. – 240 с.
10. Рубинштейн С.Л. Принципы и пути развития психологии. – М.: Издательство Академии наук, 1959. – 356 с.
11. Халифаева О. А. Развитие креативности подростков в образовательном учреждении // Психология обучения. – 2008. – № 9. – С. 13–22.

12. Шадриков В.Д. Способности, одаренность, талант // Развитие и диагностика способностей. Отв. Ред. В.Н. Дружинин, В.Д. Шадриков. – М.: Наука, 1991. – 487 с.

**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ:
реалії, проблеми, перспективи**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
dr Mirosław Karpiuk WARUNKI ŚWIADCZENIA USŁUG TURYSTYCZNYCH PRZEZ PRZEDSIĘBIORCÓW	4
dr Maria Koniusz TURYSTYKA JAKO CZYNNIK ROZWOJU SPOŁECZNO – EKONOMICZNEGO REGIONU STRESZCZENIE	10
Архинова Л. М. ЕКОЛОГІЧНА ГРАМОТНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ	17
Бевько М. М. ЗАСАДИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОБЛІКУ, АНАЛІЗІ І КОНТРОЛІ.....	20
Болух А. А. НЕОБХІДНІСТЬ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ВАЛОВОЇ ТОРГОВОЇ НАЦІНКИ ДЛЯ ЦІЛЕЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	23
Ботан І. О. ХАРАКТЕРНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	25
Буднік С. В. ТУРИСТИЧНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ.....	29
Височин І. В. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ.....	32
Вишневська Н. М. ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИЙ ПЕРСОНАЛ ЯК ЗАПОРУКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	35
Вікарчук О. І. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДПРИЄМСТВА	37
Гребеник Ю. С. КОМУНІКАТИВНА ПІДГОТОВКА МЕДИЧНИХ СЕСТЕР ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ. 40	
Дмитрієва С. М., Богатирчук Т. РОЗВИТОК МИСЛЕННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ.....	41
Дмитрієва С. М., Євдокимова Ю. М. ЧИННИКИ МІЖСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ГРУПАХ РОВЕСНИКІВ	45
Дмитрієва С. М., Левчук І. М. ТВОРЧІ ЗДІБНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЯК УМОВА ЇЇ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ 49	
Дубравська Н. М. ЯКІСНА ВИЩА ОСВІТА ЯК УМОВА ВХОДЖЕННЯ ДО ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	53
Захарчук С. С. ВПЛИВ ФАКТОРІВ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....	55
Калініченко О. О. ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	59

**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ:
реалії, проблеми, перспективи**

Клімова І. О. СТАТИСТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ОСНОВІ КЛАСТЕРНОГО АНАЛІЗУ	61
Коваль О. А. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	63
Кондратюк Д. М. ПОСТАЧАННЯ РЕСУРСІВ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ.....	65
Ковітцева Н. Й. ДІЄВА ДЕРЖАВНА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ	68
Коновальчук П. І. ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ТРЕНІНГІВ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ.....	71
Куценко В. І. SWOT-АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	73
Максимець С. М. ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ	77
Максимець К. С. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МОТИВАЦІЇ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕКОНОМІЧНО РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ	78
Миценко Д. В. БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ: ПЕРЕБІГ ТА ПРОБЛЕМИ	80
Момонт Т. В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОКУМЕНТООБОРОТУ ЯК НЕВІД'ЄМНОЇ СКЛАДОВОЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ	81
Мосійчук І. В. СУТНІСТЬ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.....	86
Мохненко А. С. ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ	89
Нікітчина О. В. РОЗВИТОК ДОБРОВОЛЬНОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СИСТЕМУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	92
Піцак О. Б. ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	95
Осіпов В. І., Терехова В. В. ПРОЦЕСНИЙ ПОДХОД К УПРАВЛЕННЮ ПІДПРИЄМСТВОМ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СОВРЕМЕННЫХ СРЕДСТВ МОДЕЛИРОВАНИЯ.....	98
Осіпов В. І., Клевцова Н. Б. СТАНДАРТИЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТОКІВ ЕКОНОМІЧЕСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ І ЇЇ ПРИМЕНЕННЯ ПРИ ІНТЕГРАЦІЇ РІЗНОРОДНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ.....	99
Осіпов В. І., Арбекова Н. А. МЕТОД БАЙЕСА В ПРЕОБРАЗОВАНИИ НЕСТРУКТУРИРОВАННОЙ ИНФОРМАЦИИ.....	100

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ:
реалії, проблеми, перспективи

Осапов В. И., Сергеева Н. В. BUSINESS INTELLIGENCE КАК СРЕДСТВО ОБЕСПЕЧЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	101
Пазлов К. В. СТАДИИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РОССИЙСКОЙ ЭКОНОМИКИ.....	103
Пацалюк К. О. ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРОВАНІХ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ.....	106
Писаренко П. В. РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ.....	108
Писаренко В. В. ОСОБЛИВОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ОВОЧЕВУ ПРОДУКЦІЮ.....	111
Пойта І. О. ПРІОРИТЕТИ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИНКОМ ПОСЛУГ.....	117
Рудик О. Г., Чан Г. ПРОБЛЕМАТИКА МНОГОКРИТЕРИАЛЬНОЇ ОПТИМІЗАЦІЇ І ОПТИМАЛЬНОСТІ ПО ПАРЕТО.....	119
Саух І.В. СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ В СИСТЕМІ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	120
Сковлюк Д. Ю. КОНКУРЕНТОЗДАТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	123
Трофимчук А. Б. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ КАМЕНЕОБРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	125
Федоренко Ю. Ю. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ У ПРОЦЕСІ ЙОГО ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ В ШКОЛІ.....	127
Халімовська І. В. АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.....	129
Чебан Т. М. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ БАНКУ.....	131
Шевченко Л. С. ВТОРИННА ЗАЙНЯТІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ У КОНТЕКСТІ КОНТРАКТНОЇ ПОЛІТИКИ УНІВЕРСИТЕТУ.....	134
Шиманська В. В. ОСНОВНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	137